

Till

Finansdepartementet

Ert Dnr: Fi2025/02401

Rapporten Nya grindvaktsfunktioner i LOV

Sammanfattning

Stockholms stad välkomnar förslagen i rapporten och delar den problembeskrivning som Konkurrensverket ger i den remitterade rapporten.

Stockholms stad anser att de förslag som Konkurrensverket lämnar utgör bra åtgärder för att förbättra förutsättningarna för upphandlande myndigheter att kunna agera mot oseriösa aktörer i valfrihetssystem. Eftersom det är en omfattande rapport har fokus lagts på att kommentera de förslag som Stockholms stad bedömer har särskild betydelse för att motverka att kriminella eller oseriösa leverantörer förekommer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem.

Ställningstaganden

6.1 Kravet på löpande annonsering kan avskaffas

Stockholms stad tillstyrker förslaget om ansökningsfönster och ser positivt på att det även fortsättningsvis ska vara möjligt att välja mellan löpande annonsering och den nya modellen med ansökningsfönster.

Stockholms stad bedömer att det är positivt att leverantörer som fått avslag inte omedelbart kan lämna in en ny ansökan. Viss tidsperiod mellan ansökningstillfällena kan bidra till att leverantörer lägger större vikt vid att lämna in en fullständig och väl genomarbetad ansökan. Förslaget skulle även innebära en större möjlighet att planera för när nya ansökningar ska behandlas och i förlängningen hur stadens resurser ur ett avtalsförvaltnings- och uppföljningsperspektiv ska hanteras.

6.2 Varken valfrihetssystem eller kontrakt bör tidsbegränsas i författningen

Stockholms stad tillstyrker förslaget och anser att det är av stor vikt att avtalen i valfrihetssystem kan utformas som tillsvidareavtal. Detta eftersom det skulle vara mycket tidskrävande att med viss regelbundenhet behöva genomföra hela ansökningsprocessen på nytt. Den tid som skulle behöva ägnas åt återkommande ansökningsprocesser bör i stället användas till att följa upp

befintliga avtal samt arbeta med att kunna säga upp alternativt häva avtal med leverantörer som inte uppfyller avtalsvillkoren.

6.3 Ytterligare uteslutningsgrunder ska införas och fler ska kontrolleras

Stockholms stad tillstyrker förslagen som syftar till att upphandlande myndigheter ska ges större möjligheter att utesluta oseriösa och kriminella aktörer och dess företrädare. Förslagen om utökning av uteslutningsgrunder har stor betydelse för att förhindra att oseriösa leverantörer ges kontrakt. Även utvidgningen av den personkrets som ska kontrolleras, samt möjligheten att ta hänsyn om den kontrollerade har gjort sig skyldig till brott eller annat missförhållande, även om det skett utanför yrkesutövningen, är viktiga förslag. Sammantaget innebär förslagen en påtaglig förbättring för att kunna utesluta oseriösa leverantörer vid ansökningstillfället.

Förslagen om utökade möjligheter och skyldigheter att avsluta kontrakt när uteslutningsgrunder finns eller när leverantörer förlorar relevanta tillstånd är enligt Stockholms stad viktiga förslag.

Uteslutningsreglerna i lagen om offentlig upphandling (LOU) innehåller tidsgränser för hur lång tid som får ha gått sedan en händelse inträffat för att den ska få ligga till grund för ett beslut om uteslutning av en leverantör. Stockholms stad anser att det är positivt att Konkurrensverket inte föreslår någon motsvarande uttrycklig bestämmelse om tidsgränser rörande uteslutning i LOV. Det är enligt Stockholms stads mening viktigt att den upphandlade myndigheten, utifrån en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet, tillåts avgöra om en händelse ska utgöra skäl för uteslutning mot bakgrund av bland annat hur lång tid som har gått sedan händelsen inträffade.

Stockholms stad anser dock att tid för möjligheter till kontroll av tidigare kontrakt bör utökas i förhållande till den föreslagna tidsgränsen på tre år. Det är positivt att det förtydligas att den upphandlande myndigheten får begära in uppgifter om den sökandens tidigare kontrakt. Konkurrensverket föreslår dock att en sådan begäran endast får omfatta pågående kontrakt och kontrakt som avslutats de senaste tre åren. Det tar ofta längre tid än tre år att återuppbygga och säkerställa leverans och kvalitet efter inträffade missförhållanden. Målgruppen som valfrihetssystemen riktar sig mot är i beroendeställning och kan inte alltid själv uttrycka hur utförandet av insatserna fungerar. Det är av yttersta vikt att kommunerna kan garantera säkra och välfungerande utförare.

Stockholms stad föreslår därför att nämnda tidsgräns bör vara minst fem år.

6.5 Upphandlande myndigheters kontroll och uppföljning bör stärkas

Stockholms stad tillstyrker förslaget om skyldigheten för upphandlande myndighet att besluta om riktlinjer för uppföljning. Avtalsuppföljning är generellt ett viktigt verktyg för att motverka oseriösa aktörer. Att konkretisera och fastställa riktlinjer för uppföljning i valfrihetssystem hos berörda upphandlande myndigheter i staden ger ett starkt signalvärde mot leverantörer. Samtidigt behöver övriga förslag i rapporten kring tillgång till relevant information förverkligas för att uppföljningen ska kunna göras mer effektivt.

6.6 Andra förslag och bedömningar

Stockholms stad vill framhålla att informationsutbytet mellan upphandlande myndigheter försvåras av att relevanta uppgifter i vissa fall omfattas av sekretess. De nya sekretessbrytande bestämmelserna i 10 kap. 15 a § OSL har positiv påverkan på möjligheten för upphandlande myndigheter att få tillgång till relevanta uppgifter. Om det är tillräckligt är ännu svårt att bedöma. Stockholms stad vill ändå särskilt lyfta behovet av fler sekretessbrytande bestämmelser som gör det enklare att utbyta information mellan myndigheter och mellan olika nämnder inom en och samma kommun.

En möjlighet till införandet av krav på en utökad revisionsplikt samt förslag på införande av belastningsregister för juridiska personer bedöms också som positivt. Ett utökat krav på revisionsplikt bedöms kunna bidra till en ökad insyn samt möjliggöra extern kontroll av en oberoende part.

Stockholm som ovan

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande